

Bu proje Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Konseyi tarafından yürütölmektedir.

TÜRKİYE'DE KAMU SEKTÖRÜNDE ETİĞİN GÜÇLENDİRİLMESİ (TYEC2)

TEKNİK RAPOR

İlerleme Göstergelerinin Geliştirilmesi

Hazırlayan
Gary Hickey, TYEC 2 Uzun Dönemli Danışman
Aralık 2012

ECCU-TYEC2 - 1/2013

İçindekiler

1. Giriş	3
2. Geçmiş temel almak ve gelecekle bağ kurmak	3
3. Genel bağlam	4
4. Güçlükler	4
5. Etiğe yerleşiklik kazandırılması	5
5.1 Eğitimlerin gerçekleştirilmesinin sağlanması	5
5.2 Etik Komisyonlarının kurumların yönetişim süreçlerine dahil edilmesi.....	6
6. Etik Kurulunun görevleri	6
6.1 Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi ile bağ kurulması	6
6.2 Etik davranış kurallarının kapsamı.....	7
6.3 Yaptırım eksikliği	7
6.4 Etik Kurulunun bağımsızlığı	7
6.5 Proje faaliyetlerinin sürdürülebilir olmasının sağlanması	8
7. İlerleme göstergeleri.....	9

Daha fazla bilgi için:
Mali Suçlar Birimi
Bilgi Toplumu ve Suçla Mücadele Müdürlüğü
Genel Müdürlük I – İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü
Avrupa Konseyi
F-67075 Strasbourg Cedex FRANSA
Tel: +33 388 41 29 76; Fax +33 390 21 56 50
E-posta: lado.lalicic@coe.int
www.coe.int/corruption

Bu belge Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu belgede ifade edilen görüşler Avrupa Birliği'nin ya da Avrupa Konseyi'nin resmi görüşleri olarak hiçbir şekilde kabul edilemez.

1. Giriş

TYEC2 projesinin genel amacının 'Türkiye'de yolsuzluğun önlenmesine Avrupa standartları ve uluslararası standartlar uyarınca katkıda bulunulması' olduğu unutulmamalıdır.

Bu belge, projenin TYEC1 (Türkiye'de Yolsuzluğun Önlenmesi İçin Etik Projesi) ve gelecekte yapılacak olan projelerle olan ilişkisi ve projenin Türkiye'deki etik ve yolsuzlukla ilgili raporlarda ve son İzleme Raporlarından birinde gündeme getirilen sorunları ne ölçüde ele alabildiği konusunda kısaca bilgi vermektedir. Amaç, Türkiye'de yolsuzluklara etki eden tüm sorunları ele almak değildir; bunun yerine, özel olarak TYEC2 projesiyle ve (TYEC2 projesinin kapsamı dışındaysa) genel olarak etikle ilişkili olduğu düşünülen hususlara değinilecektir. Belgede ayrıca bazı ilerleme göstergeleri tanımlanacaktır. Bu göstergelerin izlenmesi, zaman içinde genel amaca ulaşmak doğrultusunda ne kadar ilerleme kaydedildiğinin değerlendirilebilmesini sağlayacaktır. Bu göstergelerde kaydedilen ilerlemenin, her proje yönlendirme komitesi toplantısında rapor olarak sunulması hedeflenmektedir.

Bu göstergelerin amacı, TYEC2 projesinin Türkiye'de yolsuzluğun Avrupa standartları ve uluslararası standartlar uyarınca önlenmesi yönündeki çalışmalar çerçevesinde sağlam bir yere oturmasını sağlamaktır.

Belge, GRECO raporlarına, Avrupa Komisyonu üyelik öncesi ilerleme raporlarına ve projede çalışan uzun dönemli danışmanın algılarına dayanmaktadır.

2. Geçmiş temel almak ve gelecekle bağ kurmak

TYEC2 projesi, Avrupa Konseyi ile Avrupa Birliği'nin yolsuzluğun önlenmesi amacıyla iyi yönetim ve etik standartların güçlendirilmesi alanında ortaklaşa gerçekleştirdiği ilk proje olan TYEC1 projesinin (Türkiye'de Yolsuzluğun Önlenmesi İçin Etik Projesi) ardından gerçekleştirilmektedir. TYEC1'in odak noktası Davranış Kuralları ve etikle ilgili sorunlar hakkında farkındalık yaratmak için eğitimler hazırlamaktır.

TYEC1'in nihai raporu, ileride üzerinde çalışılması gereken ve TYEC2'nin de ele almaya çalıştığı üç alanın altını çizmiştir:

- Eğiticilere ileri eğitim verilmesi
- Etik Komisyonlarının kapasitelerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi ve
- Etik ve etik standartları ile ilgili kamuoyu farkındalığının artırılması

Kısaca TYEC2, bazı kilit bakanlıklara odaklanarak:

- Birinci projenin çalışmalarına yerleşiklik kazandırarak onları güçlendirecek
- Kademeli eğitimi ve yolsuzluğun önlenmesi konusundaki farkındalığı yaygınlaştıracaktır.

TYEC2, geçmiş temel alırken gelecekle de bağlar kurmaktadır. 2013-2016 yılları arasında Avrupa Konseyi tarafından 'Etik İçin STK'lar, Kamu Sektörü ve Özel Sektör Arasındaki İşbirliğinin Güçlendirilmesi' adlı yeni bir proje daha yürütülecektir. TYEC2, gelecekte yürütülecek olan bu proje için belirli bir temel oluşturabilir. TYEC2, STK'ları

ve özel sektör kuruluşlarını da içerecek olan Etik Platformunun kurulmasını kapsamaktadır; bu sayede ilişkilerin geliştirilmesi mümkün olacak ve gelecekteki projeler için sağlam bir zemin yaratılmış olacaktır.

3. Genel bağlam

Bir dizi rapor ve gelişme, hem TYEC2'nin, hem de projenin 'Türkiye'de yolsuzluğun önlenmesine Avrupa standartları ve uluslararası standartlar uyarınca katkıda bulunulması' şeklindeki genel hedefinin başarıya ulaşmasına doğrudan ve dolaylı biçimde etkide bulunan bazı güçlüklerin bulunduğu işaret etmektedir.

Bu güçlükleri iki temel mesele belirlemektedir; bu iki mesele ekibin TYEC2 projesini uygulamaya çalıştığı genel bağlamın resminin ortaya konulmasını da kolaylaştırmaktadır:

Etikle ilgili 'siyasi irade eksikliği'

Siyasi irade eksikliğinden 2012 yılına ait Avrupa Komisyonu (AK) İlerleme Raporu'nda bahsedilmekte, Ulusal Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi'ne atıfta bulunularak, stratejinin başarıya ulaşmasının daha fazla siyasi irade gerektirdiği belirtilmektedir. Etik Kurulu'nun atanmasındaki gecikme ve Etik Kurulu'nun elinde hiçbir yaptırım gücünün olmaması da siyasi irade eksikliğinin göstergesi olarak görülebilir (bakınız Bölüm 4.2.3). Siyasi irade eksikliği belki de kaçınılmaz olarak, etik sorunların kurum ve bireyler tarafından ciddiye alınma düzeyini de etkilemektedir.

Mevzuatın bir kısmında belirsizlik

Bu durum örneğin Etik Komisyonlarının görevine ilişkin belirsizlikte kendini göstermektedir. Daha fazla bilgiye bölüm 4.1.2'de yer verilmektedir.

Proje ekibinin TYEC2 projesini hayata geçirmeye çalıştığı bağlam budur ve olumlu olmaktan bir ölçüde uzaktır. Ancak bu durum, projenin siyasi ve kurumsal iradede değişime yol açacak bir hareketlenme yaratamayacağı anlamına gelmemektedir. Proje çalışmaları sayesinde mevzuata daha fazla açıklık kazandırılmayacağı anlamına da gelmemektedir.

4. Güçlükler

Tablo 1'de projede karşı karşıya kalınan bir dizi temel ve birbirleriyle bağlantılı güçlük tanımlanmaktadır. Bu güçlükler 'etiğe yerleşiklik kazandırılması' ve 'Etik Konseyinin görevleri' başlıkları altında gruplara ayrılabilir.

Tablo 1: Güçlükler

Etibe yerleşiklik kazandırılması	Etik Kurulunun görevleri
- Eğitimlerin gerçekleştirilmesinin sağlanması- Etik Komisyonlarının kurumların yönetim süreçlerine dahil edilmesi	- Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi ile bağ kurulması- Etik davranış kurallarının kapsamı- Yaptırım eksikliği- Etik Kurulunun bağımsızlığı- Proje faaliyetlerinin sürdürülebilir olmasının sağlanması

Bu güçlüklerle ilgili daha fazla bilgiye aşağıda yer verilmektedir.

5. Etiğe yerleşiklik kazandırılması

5.1 Eğitimlerin gerçekleştirilmesinin sağlanması

Avrupa Yolsuzluk Karşıtı Devletler Grubu'nun (GRECO) 2005 yılına ait raporunda Etik Kurulunun görevleri konusunda şu önerilerde bulunmaktadır:

'Bütün memurların yeni Etik Kuralları ve yolsuzlukla mücadele politikaları hakkında eğitilmesinde kullanılacak eğitim materyallerini hazırlamak ve bütün bakanlıklardan ve kamu hizmeti veren kurumlardan bu eğitimi kendi programlarına dahil etmelerini istemek; [Etik Kurallar ve yolsuzlukla mücadele politikaları ile ilgili eğitimlerin], göreve yeni başlayan memurların başlangıç eğitimlerinin yanı sıra hizmet içi eğitimlerinin de merkezi bir unsurunu oluşturması sağlanmalıdır (Tavsiye kararı xiii)'

GRECO, 2010 yılında bu konunun başarılı bir şekilde ele alındığını belirtmiştir. Gerçekten de 2011 ve 2012 AK İlerleme Raporlarında memurlara eğitim verildiğinden bahsedilmektedir. 2011 yılında 5928, 2012 yılında ise 3707 memura eğitim verilmiştir.

Bununla birlikte, eğitimcilerin ve Etik Komisyonları üyelerinin katılımıyla kısa süre önce gerçekleştirilen bir proje çalıştayında Etik Komisyonlarının etkinlik düzeyleri arasında farklılıklar olduğu ve bazı eğitimcilerin kurumlarını eğitim düzenlemeye ikna etmek konusunda güçlük çektiği görülmüştür. Grupla yapılan tartışmalar sonucunda aşağıdaki sorunlar öne çıkmıştır:

- Bazı kurumlar ve bazı personel, böylesi bir eğitime bir veya iki tam günlerini ayırmak konusunda isteksizdir
- Kurumları, özellikle de kurum liderlerini etik eğitiminin önemi ve bu eğitimin kurumda verilmesi konusunda ikna etmek gerekmektedir
- Eğitimciler genellikle atanmaktadır ve atama yoluyla görev üstlenen eğitimciler konuyu gönüllüler kadar önemsemeyebilmektedir
- Eğitimciler Etik Komisyonlarından yeterince destek alamamaktadır
- Yeni personelin işe başlama sürecinde her zaman eğitim verilmeyebilmektedir

Bu projede (TYEC2) eğitimler iyileştirme amacıyla gözden geçirilmiştir; artık bir de yarım günlük bir eğitim seçeneği bulunmaktadır (var olan bir ve iki günlük kursların yanı sıra). Dolayısıyla daha fazla sayıda kişinin eğitimlere katılabileceği varsayılmaktadır. E-öğrenme eğitiminin hazırlanmasıyla birlikte projenin yüz yüze eğitimlerle ulaşabileceğinden daha geniş bir kesime ulaşması beklenmelidir. Ayrıca, Etik Komisyonlarının kapasitesinin geliştirilmesi, eğitim stratejileri hazırlamaları konusunda kendilerine yardım edilmesi ve etkin uygulama örneklerinin toplanarak paylaşılması da bu Komisyonların şimdiye dek verdiklerinden daha fazla destek verebilmelerini mümkün hale getirecektir.

Bir başka sorun ise, şu an eğitimin kalitesini değerlendirmeye yönelik bir aracın mevcut olmamasıdır. Bu da TYEC2 projesinde ele alınması gereken bir meseledir. Verilen eğitimlerin değerlendirilmesine yönelik bir mekanizma geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Son olarak, kısa süre önce gerçekleştirilen bir proje yönlendirme komitesi toplantısında, verilen eğitimlerin sayısının zannedildiğinden yüksek olabileceği görülmüştür. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nden bir görevli, çok sayıda

personelin etik konusunda eğitim almış olduğunu ama bu durumun AK İlerleme Raporlarındaki rakamlara yansıtılmadığını ileri sürmüştür. Bu durumda, kurumlar bünyesinde gerçekleştirilen etkinliklerin Etik Kurulu tarafından ne derece izlediği hususunun ele alınması gerekmektedir.

5.2 Etik Komisyonlarının kurumların yönetim süreçlerine dahil edilmesi

Etik komisyonları bağlı oldukları kurumlarda etiği yaygınlaştırma ve etik konusunda farkındalık yaratma konularında doğrudan etkide bulunabilecek organlar olmaları nedeniyle etik çerçevenin en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. 2011 yılında hazırlanan bir raporda (Ömürgönülser ve Alemdar, 2011) bu komisyonların görevlerinin belirsiz olduğuna işaret edilmiş ve etik komisyonlarının üyelerinin neler yapabileceklerini ve ne yapmaları gerektiğini anlamakta güçlük çektikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Kurumlar bünyesinde etik komisyonlarının yanı sıra etik yönetim düzenlemeleriyle ilgili dolaylı da olsa sorumluluk taşıyan başka organların da bulunması bu sorunu daha da büyütülmektedir. Bu organlar arasında disiplin kurulları, iç denetim kurulları ve teftiş kurulları yer almaktadır.

Eğiticilerle gerçekleştirilen çalıştayda – yukarıda bahsi geçmiştir – disiplin kurullarının ve etik komisyonlarının sorumluluklarıyla ilgili belirsizlik ve kafa karışıklıklarının bulunduğu görülmüştür. Bu da 2011 yılında hazırlanan ve çeşitli organlar arasındaki ilişkilerde belirsizliklerin bulunduğunu söyleyen raporun bulgularını doğrulamaktadır.

TYEC2, bu sorunları başlıca iki şekilde ele alabilir. Birincisi, etkin uygulama örneklerini toplayıp duyurmak ve Etik Komisyonlarını daha proaktif davranmaları konusunda teşvik etmektir. Etkin uygulamalar konusunda her yıl bir yarışma düzenlenmesi, web sitesinde sorun ve çözümlerinin paylaşılacağı bir forum oluşturulması ve her yıl bir konferans düzenlenmesi planlanmaktadır.

İkincisi, proje kapsamında Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün bir 'dürüstlük adasına' dönüştürülmesidir. Proje kapsamında bu yönetim sorunlarının ele alınması gerekmektedir; böylece çeşitli organların birbirleriyle nasıl işbirliği yapabileceğine ve çeşitli organların görevlerinin nasıl kesinleştirilebileceğine ilişkin bir model sunulmuş olacaktır. Bu çalışma başka kurumlar tarafından da örnek alınıp kendi koşullarına uyarlanabilecektir.

Ve son olarak, Etik Kurulunun, Etik Komisyonlarının çalışmalarını sistematik şekilde denetlemesine imkan verecek bir aracın geliştirilmesi gerekmektedir.

6. Etik Kurulunun görevleri

6.1 Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi ile bağ kurulması

2012 yılındaki AK İlerleme Raporu'nda Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi ile ilgili eleştirilere yer verilmiştir; bu eleştiriler çerçevesinde daha fazla siyasi kararlılığa ve sivil toplum katılımına ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. İzleme raporunda da Etik Kurulu ile Başbakanlık Denetleme Kurulu arasında strateji konusunda koordinasyon eksikliği olduğu ifade edilmiştir. İzleme raporunda ayrıca etik ilkelerin ve Davranış Kurallarının gereklerinin Türk idari yapısında yerleşiklik kazanmasının Ulusal Yolsuzlukla Mücadele Çalışmasının başarısına bağlı olduğu belirtilmiştir.

Avrupa Konseyi'nin planları arasında, Yolsuzlukla Mücadele Stratejisinde başlıca rolü üstlenen Başbakanlık Denetleme Kurulu'na daha fazla destek sağlayacak bir proje yer almaktadır.

Bu projeye Etik Kurulu'nun statüsü iyileştirilecek ve eğer Etik Konseyi bu stratejide tam görev üstlenebilirse ve 'etiğin' ve Etik Kurulunun stratejide nereye oturduğu belirgin hale getirebilirse etiğin yolsuzluğa karşı bir set olarak oynayabileceği rolü öne çıkartacaktır. Başarılı bir Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi, etik ve yolsuzluk konularına yönelik farkındalığın sağlanmasına ve mevcut olmadığı düşünülen siyasi iradenin oluşturulmasına yardımcı olabilir.

6.2 Etik davranış kurallarının kapsamı

2009 yılına ait Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu, etik kurallarının akademisyenleri, askeri personeli ve yargı personelini kapsayacak şekilde yayılması konusunda ilerleme kaydedilemediğini belirtmiştir. Bu sorun 2011 ve 2012 yılının AK İlerleme Raporlarında da tekrar dile getirilmiştir. Zayıf yönlerden biri olarak milletvekilliği dokunulmazlığına da atıfta bulunulmuştur.

TYEC2, Etik İlkelerin akademisyenler tarafından kullanımını arttıracak olmakla birlikte yargı personelini veya askeri personeli gündemine almayacaktır. Ancak, yargı etiği konusunda bir tartışma yürütülmektedir – Kasım 2012'de Ankara'da bu konuda bir sempozyum düzenlenmiştir – ve Avrupa Konseyi'nin projeleri arasında yargı bağımsızlığını ele alan ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile işbirliği içinde yürütülen bir proje de yer almaktadır.

6.3 Yaptırım eksikliği

2008 yılına ait bir Avrupa Konseyi raporunda, Etik Kurulu'nun yalnızca sınırlı bir soruşturma kapasitesine sahip olduğu ve hiçbir yaptırım yetkisinin bulunmadığı belirtilmiştir. Bugün bu durum hala geçerliliğini korumaktadır – hatta Etik Kurulu, 2010 yılındaki Anayasa Mahkemesi kararından bu yana artık Resmi Gazetede davalarla ilgili duyuruda da bulunmamaktadır. Bu yaptırım yetersizliği gerçekten de kurumun ve etik çerçevesinin güvenilirliğini yıpratmaktadır. Etik ilkelerin ciddi ölçüde ihlal edildiği durumlarda yaptırım uygulanabilmesi, kötü davranışın anlayışla karşılanmayacağı konusunda güçlü bir mesaj verilmesine yardımcı olacaktır.

Ancak projenin üstlenildiği atmosfer böyle bir atmosferdir ve en azından bir yönelim sağlamakta, diğer bir deyişle kuralların yürürlüğe sokulması yerine kurumlar bünyesinde etik ortamların yaratılmasına ve önleyici etkinliklerin gerçekleştirilmesi odaklanılmaktadır.

6.4 Etik Kurulunun bağımsızlığı

Bu da başlıca zayıflıklardan birini oluşturmaktadır. Avrupa Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO), 2005 yılında aşağıdaki tavsiyede bulunmuştur:

'Etik Kurulu yeterli bağımsızlığa, davranış kurallarını geliştirip yaygınlaştırmak, şikayetleri incelemek ve önem arz eden özel bazı alanlarda proaktif bir biçimde araştırma yapmak için gerekli bütçe ve personele sahip olmalıdır'

GRECO, 2010 yılında bu tavsiyenin kısmen uygulandığı sonucuna varmıştır.

Bununla birlikte, kısa süre önce hazırlanan 2012 yılı İzleme raporunda aşağıdaki tavsiyeye yer verilmiştir:

'Etik Kurulunun bağımsızlığı güvence altına alınmalıdır; buna tarafsızlığını ve sürdürülebilirliğini garanti altına almak için görevleriyle uyumlu yeterlilikleri olan bir personele ve bütçeye sahip olması dahildir.'

Bağımsızlık sorunu bu projenin kapsamını aşmakla birlikte proje tamamlanıp bir değerlendirme yapıldığında gözden kaçırılmaması gereken bir meseledir.

6.5 Proje faaliyetlerinin sürdürülebilir olmasının sağlanması

Bunun gibi bir projede asıl risklerden biri, pek çok çıktının sürdürülebilir olmaması ve dolayısıyla da projenin etkisinin kısa erimli olmasıdır. 2011 yılı raporunda da (Ömürgönülser ve Alemdar, 2011) belirtildiği üzere Etik Kurulu Sekretaryasının çok fazla enerjisi olmakla birlikte çok küçük olduğu belirtilmektedir – Türkiye'nin ve 3000 Etik Komisyonunun tamamına 20 Sekretarya üyesi bakmaktadır.

İzleme Raporunda bir strateji planının hazırlanmasını önerilmektedir. Bu sayede TYEC2 tarafından geliştirilen pek çok etkinliğin proje tamamlandıktan sonra Etik Kurulu tarafından sürdürülebilmesi mümkün olacaktır – örneğin, Etik Platformu ve web sitesi, facebook, twitter gibi bağlantılı etkinlikler; eğitim kalitesinin ölçülmesi.

Hem gelişmelerde katalizör olarak oynadığı rol, hem de örneğin eğitimcilere ve etik komisyonlarına destek ve rehberlik sağlanması konusundaki kolaylaştırıcı rolü sayesinde Etik Kurulunun görevi kritik önemde olacaktır.

Etik Kurulunun ne tür bir etik çerçeveyi denetlemek istediğinin ve ne tür bir organ olmak istediğinin belirlenmesi de faydalı olacaktır. Kural koymaya ve ihlalleri soruşturmaya ağırlık vererek daha fazla kurala dayalı bir modele mi dayanmalı, yoksa örneğin eğitimler aracılığıyla kültürün şekillendirmesine ağırlık veren dürüstlüğü temel alan bir modele mi dayanmalıdır? Etik Kurulu, eğitimcilere, Etik Komisyonlarına ve kamuoyuna ne kadar destek verebilir? Ne kadar destek vermek istemektedir? Bütün bu sorular stratejik planlamayla ele alınabilir ve Etik Kuruluna açık bir yönlendirme ve çalışma programı kazandırabilir. Ve en önemlisi, bu proje kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların sürdürülebilir olması sağlanabilir.

7. İlerleme göstergeleri

Aşağıda yer alana Tablo 2, bölüm 4'te özetlenen güçlükler bağlamında kaydedilen ilerlemenin ne şekilde değerlendirileceğini göstermektedir.

Tablo 2: İlerleme göstergeleri

Güçlükler	İlerleme göstergeleri
Eğitimlerin gerçekleştirilmesinin sağlanması	Avrupa Konseyi'nin Etik Komisyonlarının çalışmalarını takip edebilmesine imkan sağlayacak bir izleme mekanizmasının geliştirilmesinin ardından: - Etikle ilgili eğitim alan yeni personel oranının ölçülmesi (yüz yüze eğitim ve e-öğrenme)- Etikle ilgili eğitim alan mevcut personel oranının ölçülmesi (yüz yüze eğitim ve e-öğrenme) Bir değerlendirme mekanizmasının oluşturulmasının ardından:
Eğitimlerin kalitesinin değerlendirilmesi	- Yüz yüze eğitimin kalitesinin ölçülmesi
Etik Komisyonlarının kurumların yönetim süreçlerine dahil edilmesi	Avrupa Konseyi'nin Etik Komisyonlarının çalışmalarını takip edebilmesine imkan sağlayacak bir izleme mekanizmasının geliştirilmesinin ardından: - Etik Komisyonları tarafından sağlanan desteğin ve gerçekleştirilen etkinliklerin ölçülmesi
Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi ile bağ kurulması	Başbakanlık Denetleme Kurulu'nun Yolsuzlukla Mücadele Stratejisinde ilerleme kaydetmesi: - AK İlerleme Raporlarından ve diğer raporlarından edinilen geri bildirim yardımıyla değerlendirilecektir Etik Kurulunun, Yolsuzlukla Mücadele Stratejisine yeniden angaje olması: - Yönlendirme komitesi toplantılarına katılması- AK İlerleme Raporlarından ve

	diğer raporlardan geri bildirim
Etik davranış kurallarının kapsamının genişletilmesi	Yükseköğretim personeline yönelik davranış kurallarının geliştirilmesi Yargı personeline yönelik davranış kurallarının geliştirilmesi (Avrupa Konseyi'nin Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile birlikte yürüteceği projede kaydedilen ilerlemeye göre değerlendirilir) Milletvekili dokunulmazlıklarının gözden geçirilmesi Askeri personele yönelik davranış kurallarının geliştirilmesi
Yaptırım eksikliği	Etik Kuruluna yaptırım yetkisinin verilmesi
Etik Kurulunun bağımsızlığı Proje faaliyetlerinin sürdürülebilir olmasının sağlanması	Personelin görevlendirmeye gelmesi yerine daimi olarak atanması Etik Kuruluna Başbakanlık bütçesinden ayrı bir bütçe tahsis edilmesi
Proje faaliyetlerinin sürdürülebilir olmasının sağlanması	Etik Kurulu için bir strateji planının hazırlanması